

Starfsstöð	Heimilisfang	Viðstaddir			
FE-1144	Strandgötu 1	Gísli Snær Smáráson Svæðisstjóri			
Arnarlax ehf. - Patreksfjörður og Tálknafjörður		465 Bíldudalur			
Tilefni	Eftirlit framkvæmt	Dagsetning skýrslu	Tímar við úttekt	Viðbótartímar	Yfirvinna
Reglubundin skoðun	9.7.2025	10.7.2025	7	0	0

Skoðuð voru og tekin afstaða til 12 skoðunatriða af 22. Gerðar eru kröfur um úrbætur í 2 skoðunatriðum, þar af 0 Alvarleg frávik og 2 Frávik. Nema annað sé tekið fram þá er veittur frestur til næstu reglubundinnar skoðunar samkvæmt áhættumati. Úrbótum skal lokið eins fljótt og auðið er.

Frestur til úrbóta

Næsta reglubundna skoðun

Alvarlegt frávik	Frávik
	5.1.2 Þjálfun starfsfólks (rekstrarleyfi>20.tonn)
	5.1.6 Innri úttektir - sannprófun (rekstrarleyfi>20.tonn)

Niðurstaða eftirlits

Eftirlitsmenn Matvælastofnunar, Magnús Ingi Jónsson, Nancy Rut Helgadóttir og Wija Ariyani fóru í reglubundið eftirlit hjá Arnarlax þann 9. júlí 2025. Siglt var með áhöfn út á eldissvæðið Vatneyri í Patreksfirði og fylgdust eftirlitsmenn þar með daglegum störfum eldismanna á eldissvæðinu þann daginn. Meðal daglegra starfa eldismanna var að tæma dauðfisk úr eldiskvíum og handhafa sveimara. Engin ný frávik voru skráð í eftirlitinu. Eftirlitsmenn staðfesta að búið var að lagfæra tvö frávik frá eftirlitsskýrslu dags. 30.05.2025.

Athugið að þessi skýrsla tekur til þeirra atriða sem tekið var eftir þann dag sem eftirlitið fór fram sem og fyrirbyggjandi gagna úr öðru opinberu eftirliti. Í samræmi við 13. gr. stjórnssýslulaga nr. 37/1993 **er þér veittur 14 daga frestur** frá dagsetningu þessarar **skýrslu til að koma á framfæri andmælum við innihald hennar. Andmæli berist skriflega** sem bréf til Matvælastofnunar Austurvegi 64, 800 Selfossi eða með tölvupósti á **mast@mast.is**.

Um gjaldtöku fyrir eftirlit og aðra gjaldskylda starfsemi Matvælastofnunar s.s. útgáfu leyfa, vottorða, skráningar o.fl. fer skv. gjaldskrá nr. 590/2024. Krafa birtist í netbanka og reikningur er birtur á Ísland.is.

Starfsstöð	Starfsemi
Arnarlax ehf. - Patreksfjörður og Tálknafjörður Strandgötu 1 465 Bíldudalur Staða: Í gildi Kennitala: 5803100600	Frumframleiðsla - Þáttur VI - AE - Áframeldi - 1

Tengiliðir

Silja Baldvinsdóttir	6167815	silja@arnarlax.is	Gæðastjóri
Hjörtur Methúsalemsson	8667803	hjortur@arnarlax.is	Verkefnastjóri
Johnny Indergaard	8340611	johnny@arnarlax.is	Yfirmaður sjóðeildar

5 - Gæðastjórnun og innra eftirlit

5.1 - Skipulag, verklag, viðbragðsáætlanir og innra eftirlit

47. - 50.gr. og viðauki III. í reglugerð nr. 540/2020

5.1.2 Þjálfun starfsfólks (rekstrarleyfi>20.tonn)

Sett inn: 27.05.2025

Frávik

09.07.2025

Ekki var tekið tillit til þessa fráviks í eftirlitinu.

30.05.2025

Við rannsókn málsins kallaði Matvælastofnun eftir upplýsingum um nöfn áhafnar á þjónustubátnum sem var á staðnum þegar ljóst var að gat væri á nótinni. Jafnframt var óskað eftir þjálfunarskrá viðkomandi starfsmanna.

Matvælastofnun barst ekki þjálfunarskrá einstaka starfsmanna heldur var límt inn í tölvupóst skjáskot af myndum af námskeiðum nafngreindra starfsmanna sem virðast vera úr gæðakerfi rekstraraðila. Af þessum gögnum var ekki hægt að meta starfsaldur starfsmanna en ljóst að þeir höfðu allir unnið hjá rekstrarleyfishafa lengur en svo að þeir hefðu átt að hafa lokið nýliðaðþjálfun. Samkvæmt viðauka III í reglugerð um fiskeldi nr. 540/2020 undir liðnum *þjálfun*, kemur fram að með nýliðaðþjálfun skal tryggt að starfsmaður hafi enn fremur lokið eftirfarandi þjálfun:

- *Varnir gegn stroki; helstu ástæður fyrir stroki og hvernig best er að koma í veg fyrir þær.*
- *Viðbrögð við stroki.*
- *Meðhöndlun eiturefna þegar það á við.*
- *Þekkingu á verklagsreglum, viðbragðsáætlunum og innra eftirliti sem hann vinnur við.*

Enn fermur eiga starfsmenn að hljóta þjálfun í að hindra stök og virkja viðbragðsáætlun ef það gerist, að lágmarka umhverfisáhrif og að tryggja velferð eldisdýra.

Af upplýsingum um þjálfun þeirrar áhafnar sem var við vinnu umræddan dag er ljóst að einn starfsmaður hefur einungis fengið þjálfun í meðhöndlun efna en enga aðra þjálfun sem gerð er krafa um. Þá er ljóst að aðrir starfsmenn hafa ekki fengið þjálfun í viðbrögðum við stroki einungis vörnum gegn stroki. Enginn af áhöfninni hafði lokið þjálfun í velferð eldisdýra.

Þjálfun þeirrar áhafnar sem var við störf umræddan dag er því verulega ábótavant.

5.1.6 Innri úttektir - sannprófun (rekstrarleyfi>20.tonn)

Sett inn: 27.05.2025

Frávik

09.07.2025

Ekki var tekið tillit til þessa fráviks í eftirlitinu.

30.05.2025

Við rannsókn málsins kallaði Matvælastofnun eftir sannprófun atviksins á grundvelli viðauka III í reglugerð um fiskeldi nr. 540/2020. Rekstrarleyfishafi sendi sannprófun sem dagsett er þann 12. maí 2025.

Matvælastofnun telur sannprófun atviksins ekki fullnægjandi.

Ljóst er af umfjöllun í eftirlitsskýrslu þessari undir lið 5.1.2 þjálfun starfsfólks að þjálfun starfsfólks er verulega ábótavant. Í sannprófun telur rekstrarleyfishafi að þjálfun starfsfólks umrætt sinn vera í lagi þar sem fjórir af fimm starfsmönnum sínum umræddan dag hefðu lokið námskeiði í forvörnum slyasleppinga. Matvælastofnun bendir á að eðlismunur er á þjálfun í forvörnum við stroki og viðbrögðum við stroki og þeir starfsmenn sem voru við vinnu umrætt sinn höfðu ekki lokið þjálfun í viðbragði við stroki sem einmitt er það viðbragð sem virkja þurfti þegar var ljóst að gat var á umræddri eldiskví. Þá höfuð starfsmenn ekki lokið annarri þjálfun sem reglugerð um fiskeldi gerir kröfu til og það ætti að koma fram í sannprófun vegna atviksins. Í sannprófun vegna atviks sem þessa þarf að fara yfir það skref fyrir skref hvor viðbragðsáætlun um stök hafi verið virkjuð, hvort aðgerðir hafi verið fullnægjandi, aðgerðir framkvæmdar innan

uppgefinna tímamarka og hvort farið hafi verið eftir viðbragðsáætluninni í einu og öllu. Það er ekki gert í sannprófun rekstrarleyfishafa og ekkert fjallað um þann þátt er snýr að því að möskvastærð neta sem voru lögð út hafi verið of lítil fyrir þann lax sem var í eldiskvíunum umrætt sinn.

Þá kemur fram í sannprófuninni að viðbragðsáætlun um slyasleppingar hafi verið uppfærð og sé í lagi. Matvælastofnun bendir á að ekki er búið að uppfæra viðbragðsáætlunina að öllu leiti m.t.t. reglugerðarbreytingar sem gerðar hafa verið. Þannig er í viðbragðsáætlun rekstrarleyfishafa tekin bein tilvitnun til viðauka IV - slyasleppingar. Búið er að uppfæra umrædda umfjöllun og er ekki lengur gerð krafa um rökstuddan grun fyrir því að byrja að leita að orsökum og koma í veg fyrir að meira af fiski sleppi heldur nægir nú ástæða til að ætla að fiskur hafi sloppið.

Eftirfarandi skoðunatriði voru skoðuð og lagfærð frá síðustu skoðun

4.3.1 Viðbragðsáætlun vegna stroks	4.3.2 Búnaður til að endurheimta fisk
------------------------------------	---------------------------------------

Eftirfarandi skoðunatriði voru skoðuð og reyndust í lagi

2.1.1 Rekstrarleyfi	2.1.3 Stöðvarskírteini sjókvíaeldisstöðva	4.1.1 Bátar og flutningstæki
4.1.2 Dauðfiskur	4.1.3 Eldisbúnaður	4.1.5 Eldissvæði
4.1.7 Merkingar sjókvíaeldisstöðva	5.1.4 Viðbragðsáætlanir (rekstrarleyfi>20.tonn)	

Magnús Ingi Jónsson
mast@mast.is
Sérfræðingur

Lagagrunnur eftirlits

Eftirlit með fiskeldi er samkvæmt lögum nr. 71/2008 um fiskeldi. Löggjöfin fjallar um eftirlit og leyfisveitingar rekstrarleyfa til fiskeldis. Nánari ákvæði hafa verið sett fram í reglugerð nr. 540/2020 um fiskeldi.

Markmið laga um fiskeldi er að skapa skilyrði til uppbyggingar fiskeldis og efla þannig atvinnulíf og byggð í landinu, stuðla að ábyrgu fiskeldi og tryggja verndun villtra nytjastofna. Skal í því skyni leitast við að tryggja gæði framleiðslunnar, koma í veg fyrir hugsanleg spjöll á villtum nytjastofnum og lífríki þeirra og tryggja hagsmunum þeirra sem nýta slíka stofna. Til að ná því markmiði skal tryggt að eldisbúnaður og framkvæmd í sjókvíaelði standist ströngustu staðla sem gerðir eru fyrir fiskeldismannvirki í sjó.

Athugasemdir geta fengið þrenns konar vægi skv. eftirfarandi:

LS = Lagfært á staðnum:

Þegar gerð er athugasemd við starfsemi sem víkur frá ákvæðum laga eða reglugerða, sem hægt er að lagfæra á meðan skoðun fer fram eða tilvíkið það lítilfjórlegt að það verður augljóslega lagfært strax að lokinni skoðun.

F = Frávik:

Þegar gerð er athugasemd við starfsemi sem víkur frá ákvæðum laga eða reglugerða. Skoðunarmaður metur umfang og alvarleika athugasemdar og metur frest til úrbóta út frá gefnum forsendum.

A = Alvarlegt frávik:

Þegar gerð er athugasemd við starfsemi sem víkur alvarlega frá ákvæðum laga, reglugerða, rekstrarleyfis eða þegar augljós hættu á slysasleppingu er fyrir hendi. Úrbótum skal ljúka að hámarki innan 7 virkra daga, en ef athugasemdin gefur tilefni til, er gripið til þvingunarúrræða strax. Athugasemdin krefst að jafnaði skjótrar eftirfylgni.

Eftirfylgni-, þvingunaraðgerðir:

Ef athugasemd sem fékk LS eða sambærileg er aftur til staðar í næstu skoðun, fær athugasemdin dæminguna F. Verklag eftirlitsmanna MAST er sem hér segir, þegar úrbætur eru ekki gerðar innan tilskilinnna fresta.

Athugasemd með F dæmingu.

- Heimsókn 1 – reglubundin: Úrbótum skal ljúka fyrir tilskilinn frest sem fram kemur í skoðunarskýrslu. Frestur til úrbóta er að hámarki 3 mánuðir, nema að um verulega umfangsmiklar framkvæmdir sé að ræða.
- Heimsókn 2 – eftirfylgni: Veita má viðbótarfrest til úrbóta til skamms tíma, þó að hámarki 1 mánuð. Skoðunaratriði fær enn dóminn F en jafnframt er dæmt A í skoðunaratriði 6.1. Skoðunarmaður bendir stjórnanda/ábyrgðarmanni á að þvingunarúrræðum verði beitt verði úrbótum ekki sinnt (VII. Kafli - lög nr. 71/2008)
- Heimsókn 3 – eftirfylgni: Skoðunaratriði fær dóminn F en dæmt er A í 6.1. Veittur er frestur lengst til 7 daga, andmælaréttur er veittur á vettvangi. Eftir það fær stjórnarsýslusvið MAST skoðunarskýrsluna og þvingunar-efitirfylgni ferill (VRF-022) tekur við.

Athugasemd með A-dæmingu.

- Heimsókn 1 – reglubundin: Veittur frestur til úrbóta er lengstur 7 dagar, eða ef við á, fær stjórnarsýslusvið MAST skoðunarskýrsluna og verkferill við beitingu þvingunarúrræða tekur við (VRF-022). Skoðunarmaður bendir stjórnanda/ábyrgðarmanni á að þvingunarúrræðum verði beitt verði úrbótum ekki sinnt (VII. Kafli – lög nr. 71/2008). Andmælaréttur er veittur á vettvangi.
- Heimsókn 2 – eftirfylgni: Skoðunaratriði fær dóminn A og jafnframt er dæmt A í skoðunaratriði 6.1. Stjórnarsýslusvið MAST fær skoðunarskýrsluna og verkferill við beitingu þvingunarúrræða tekur við (VRF-022). Stjórnarsýslusvið MAST fylgir eftir skoðunarskýrslu vegna endurkomu og sem inniheldur dóminn A í 6.1. Stjórnarsýslusviðið stýrir framkvæmd þvingunar. Stjórnanda er kynnt ákvörðun um þvingunaraðgerðir. Mál sem komast á þetta stig fá síðan lögformlega meðhöndlun hjá MAST. [VRF-022]

Þvingunaraðgerðir geta t.d. verið:

- Dagsektir
- Úrbætur á kostnað rekstrarleyfishafa
- Afturköllun rekstrarleyfis